

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

ADMINISTRACIÓ:

St. Bernat, 5, Fral.-2.ª
CIUTAT DE MALLORCA

(Administrador: Juan Riutort.)

LA AURORA

¿A ON LA VENEN?

A Manacor: Ca-mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.

A Palma: Llibreria d'En Guasp, Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d' En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria de N.º Ernest Frau, Brosa.—Llibreria Amengual y Muntaner.

Surt cada dissapte per doçar ventim i altres erbes an es qui s'ho guany

PRETXA

d'En

Þica Þica

Avui no mos empatxerem dels rotatius que els emissaris de s'error fan sortir a Mallorca per sembrar i fer creixer sa mala erba. Avui agafarem un altre tema. Que tengui un poc de paciència si Sr. Rullàn de Sóller ja que, com diuen en mallorquí, hi ha més dies que llengonisses.

1

Sa cripta de Ramón Lull i s'intellectualisme sevillà.

Un gran devot del Beat Ramón Lull, l'Il·lustríssim i Reverendíssim Dr. Campins, al cel sia, va concebre s'idea de depositar es còs del martir mallorquí dins sa cripta que hi ha a l'església de S. Francesc.

Quant es dia 23 de Juny de l'any passat se reuniren ses Autoritats i distingides Corporacions per tractar des VI Centenari Lullà, el Bisbe Campins va esposar aquella idea i va agradar tant a tots els reunits, que se va resoldre per unanimitat acudir an es Govern perque ajudàs a dur-la a s'enfront i se va concebre s'esperansa de que també els centres científics de s'extranger voldrien cooperar an aquella obra de glorificació luliana.

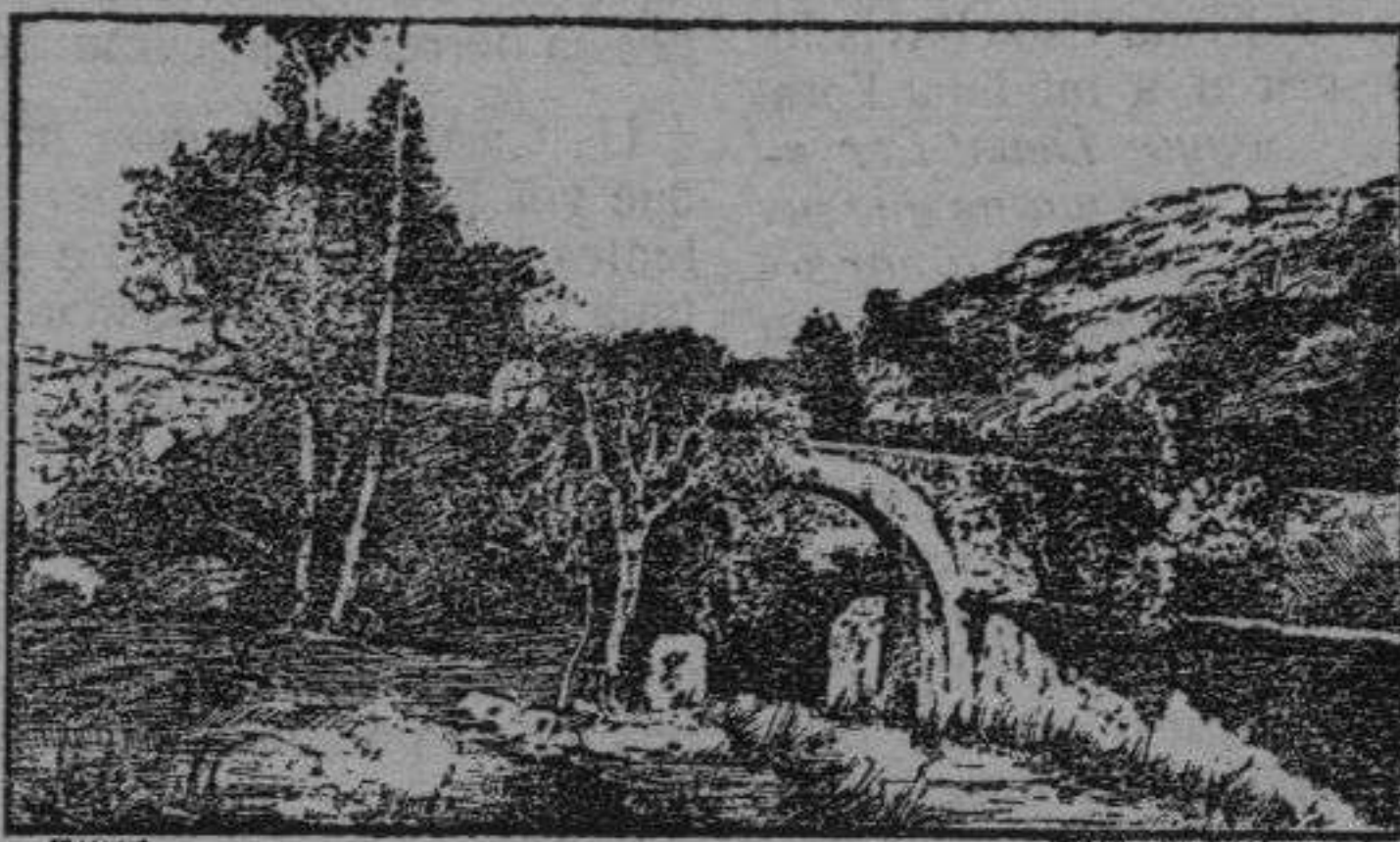
Sa conflagració de ses nacions europeas va fer que ni es Govern ni els extrangers se poguesen unir an els mallorquins per sa realisació immediata des projecte del Sr. Bisbe.

No obstant, el Dr. Campins no va desmaiar jens. Si are per are—va pensar—no és possible satisfer ses nostres aspiracions ¿per que no les hem de pore satisfer més envant? Escuiguem aquest Centenari come fetxa sa més oportuna per emprende aquesta obra que es fervor lullà se cuidarà d'arribar-la a bon terme.

Això hu deia el Sr. Bisbe a sa darrera de ses pastorals que va escriure, en aquella pastoral que serà perpetuament un testimoni aloquentíssim des gran amor del Bisbe Campins an el Beat Ramón Lull.

La mort mos va robar aquell gran Prelat abans de celebrar-se ses festes des Centenari. A pesar d'això, sa bendició i collocació de sa primera pedra per la cripta luliana va esser un dels números d'aquelles festes. Es que es projecte d'aquella cripta ja no perteneixia exclusivament an el Bisbe Campins. Ses demés autoritats i ses corporacions de més prestigi de Mallorca el s'havien fet seu (com e-hu demostraren dia 23 de Juny de l'any passat), i els devots del Beat que-n tenien noticia, també s'entussiasmaren; així que aquella gran idea, havia deixat d'esser s'idea del Bisbe per convertir-se en s'idea de Mallorca.

Després d'estar beneïda i posada sa primera pedra de sa cripta, una veu estranya mos vengué a dir que no era acertat passar envant es projecte. No era una veu de pensador, ni una veu seria. Conceptes, discutibles fins i tot come poètics, que desnuus de ses lluentons de dicció son falsos i absurdos, i afirmacions de que representa

Vista de Pollensa

va s'intellectualisme mallorquí, foren tots els seus recursos per convencer-mos de lo que deia.

Res més ha sortit a sa superficialitat amb aquest sentit; i si qualque cosa pareix tenir vitalitat encare dins es secret des cenacle, és perque no sempre s'hi veu gaire be a sa llum d'un llantó.

Sa pastoral del Bisbe Campins esposant es projecte de sa cripta està ben a sa llum des sol; i no té dret a monopolisar s'intellectualisme mallorquí, qui la vol combatre sense conèixer-la o deixant intangibles ses raons que aporta.

Mos plau transcriure un tros d'aquesta pastoral preciosa.

«Perseverantes en nuestro antiguo propósito de señalar con obras duraderas las fechas memorables que renuevan el curso de los tiempos para enseñanza y ejemplo de las generaciones, anhelábamos poner ahora en mayor veneración el Cuerpo del Mártir de Bugía, colocándolo en preciosa urna erigida en un suntuoso recinto, donde pudiera leerse, por decirlo así, la autobiografía del B. Ramón Lull en alegóricos mosaicos de espléndida riqueza y sobre todo en esculturados textos de las obras del gran polígrafo.»

«Puesto que el respeto al arte antiguo hace intangible el preciado monumento que nos legó, sin acabarlo, una generación entusiasta del saber enciclopédico del Doctor Iluminado; la generación actual, preparada para formar del B. Ramón Lull un concepto más comprensivo y adecuado, y para abrir el íntimo foco de luz y de caridad de aquel espíritu, y señalar el vasto horizonte por donde se extendieron sus rayos potentísimos, bien podría tenerse como llamada a hacer revivir en torno del relicario venerando la historia íntegra del Amador ardiente Cristo.»

«La sucesión de las épocas envuelve en su movimiento todas las manifestaciones de la actividad humana, y ésta hace ostensión de sí misma con igual gallardía a través de todas las formas de que es susceptible la realización de la bondad y de la belleza. Nada, por consiguiente, nos impone un alto en medio de ese curso majestuoso de las cosas: antes bien, cuando llegan los momentos solemnes en que una feliz concurrencia de las que parecían estacionadas o divergentes acrecienta y ensancha la corriente de las mismas, parece deber ineludible hacer algo que los perpétue en la serie de las generaciones.»

També hi està a sa llum des sol es darrer discurs des Vicari Capítular tractant aquest mateix assumto; i, que sa-

piguem, nigú ha tractat de destruir aquella sòlida argumentació que ostenta.

Tendrem sa cripta si Deu ho vol. S'hi trabaia amb fe i amb entussiasme. Mallorca verament intel·lectual i devota no se mou per un geste més o manco estodiat de qui dogmatiza en nom d'un intel·lectualisme fet en casa ni p'els sentimentalismes extraviiats de qui converteix sa poesia en un art de somiar. Mallorca sab que s'intel·lectualisme de llei està allà aon se demostra sa veritat amb raons i que per guiar sa verdadera devoció l'Esperit Sant només ha designat els Caps de l'Església.

2

Un llibre d'En Salvador Galmés

Mossen Salvador Galmés, advocat, notari apostòlic i director de s'edició original d'obres lullianes ha publicat un nou llibre: «Vida Compendiosa del Bt. Ramón Lull». Com que Mossen Galmés és tan conegut come bon escriptor i come lullista no cal que treguem s'encencer gros per fer honor an els dotze capítols que integren aquesta obra. Lo que sí cal és recomenar an els mallorquins que avorresquin dos reals i que la comprin. Es precis que coneguem sa vida de Ramón Lull. Seria una vergonya que després de ses festes centenaries romanguessem tan ignorants com abans. Estudiant sa vida d'aquest gran sant i sabi mallorquí és facil que mos entrin ganas també d'estudiar ses obres que va escriure i una vegada conegut es lullisme en tota se seua integridat, no hi ha por que minvi dins Mallorca aquell entussiasme p'el Beat que, a pesar de tot, hem vist desbordant durant ses solemnidats d'aquest VI Centenari.

3

Es Nunci del Papa i En Gaudí

Un periòdic de Madrid, «El Universo», publicava aquesta setmana passada això que are noltros direm en mallorquí:

A Monsenyor Ragonesi, que és un vertader artista, li varen agradar molt sa magnificencia i preciositat de ses obres des temple de la Sagrada Família de Barcelona. Devant s'altar de la Puríssima Concepció va dir a s'arquitecte Sr. Gaudí:

—¿Aon s'ha inspirat V. per fer això?
—En el Mediterrani—va contestar s'arquitecte—; en aquesta mar que do-

na una llum de 45 graus, única per ses obres d'art.

Informat llevò el Sr. Nunci de que sa primera pedra d'aquell temple se va posar l'any 1882, i de que ja s'hi han gastats uns tres millons i mitx, va dir:

—E-hi ha que activar això. Es necessari posar-hi més gent a sa feina. ¿Quina cantidat se necessita, Sr. Gaudí, per acabar aquesta obra?

—¡Ah!, Monsenyor—va respondre En Gaudí—, això és tan incalculable com es temps.

Quant va sortir de sa cripta, que en va sortir molt emocionat, va prometre es Nunci que demanaria an el Papa una bendició especial p'els ninets que hi combreguen allà tots els dijous, demenant a Deu es benefici de sa pau.

Es Nunci, el Bisbe de Barcelona i el Bisbe preconisat de Girona varen esser aclamadíssims quant passant p'els jardins se dirigiren an es portal des Naixement.

—Aquest és —va dir el Sr. Bisbe de Barcelona—es monument de sa pau.

—El qual ja no pot esser are més oportú—va afegir es Nunci—; i se va quedar una bona estona admirant aquella maravella des simbolisme cristià.

Després esclamá:

—¡Això és un poema en pedra! I vosté, Sr. Gaudí, és un gran artista.

—¿Qui no és poeta—va dir En Gaudí— en es costat de l'Església?

A sa sortida des claustre del Rosari digué Monsenyor Ragonesi:

Val la pena venir a Barcelona únicament per veure aquest monument. I quant va sentir s'explicació de lo que encare s'ha de construir, afegí això:

—No hi ha dubta de que el Sr. Gaudí és el Dante de s'arquitectura. Me plau regoneixer-ho.

Quant sortien de ses obres, En Gaudí va demanar an es Nunci sa seua protecció paternal. I es Nunci li va contestar:

—La tendrà V. així com la vulgui. Estic encantat.

Tot això diu «El Universo» sobre es Nunci del Papa i el Sr. Gaudí. E-hu hem traduït perque se-n enterin els mallorquins, especialment aquells que, qui los sent, par que se mirin el Senyor Gaudí per demunt ses espalles.

Per altre part aquestes declaracions de Monsenyor Ragonesi venen a esser un gran elogi del difunt Bisbe Campins, ja que aquest Bisbe quant va voler fer sa reforma de la Seu no la va confiar sinó an el Dante de s'arquitectura.

Qui de mi s'en riu una unsa jo d'ell m'en ric un quintà i per por de trabucà pos és peus plans i sa punta.

Einige Merksprueche

Així van titulats una sèrie de consells referents a sa salut, que dú el «Das neue Gesundheitsbrevier» del Dr. Singer, i que hem volgut traduir per L'AURORA, a causa de s'utilitat que hem cregut veure-hi.

I.

Guarda sa salut! Sa salut val molt més que cualsevol altre bé, tant qu'un miserable que estigui bó, es més felis qu'un rei qu'está malalt. Per això creume: no hi ha en el mon cap art més important qu'es qu'ensenya a conservar-se bons, i a posars-hi quant estan malalts.

II

Trabia! Els dies de sa nostra vida no poren esser dignes i sans si tenim sort de passarlos sense fer res. Una gran oració des dematí és demanar que no mos pugui passar un instant d'es die sense esser utilitat, i sa millor disposició per dinar es estar persuadits de que mos hem gonyat honradament es pá.—Sa llei fonamental de s'organització del mon es *el trabai*. Ell posa els humors des còs en moviment i dona a s'esperit, (sa salut del qual está intimament lligada amb sa salut des còs), forsa, fermesa i coratge ardit.

III

Exercita els teus membres! Si vols tenir el teu còs com un amic i no com un esperit maligne que umpli de fèl sa teva vida, exercita els teus membres. Utilisa ses facultats des brassos, cames i pulmons, i vorás com també en els altres membres hi haurá una noble emulació, i tú habitarás tranquil i amb felicitat dins sa casa des teu còs.

Ten molt present sa veritat de que sa màquina de s'homo está feta pes moviment, i de que es seu mecanisme se conserva perfectíssimament, quant el posen en marxa d'una manera regular. Fins avui no s'es trobada una màxima de conducta més higiènica que sa bíblica: «amb la sour des teu front gonyarás es pá.»

(Seguirà)

FIL-I-FIL.

El colom volta la torre
volta i la torna voltar...
i tu coloma traïdora
¿quants de coloms fas penar?

Desde Randa

(Impressió)

Era l'hora-baixa, quant ja balcava el sol en les montanyes ponentines de nostra illa deurada...; la mar immensa dormia allergassada, allà en l'horitzó, confonent-se amb les blavors del cel; los jornalers deixaven lo seu tai i la campana de l'ermita tocava lentament l'Ave Maria... En aquests moments solemnes i saturats de la unghida poesia cap-vespral me vaig trobar jo, una tarde, en la cova solitaria de Ramón Lull. Ma fantasia excitada per la memoria de

las gestes glorioses del Doctor iluminat (que les mateixes penyes enderrocades allà com un castell roquer conten ben fort desafiant els sigles) prengué son vol placèvol cap a la regió dels bells recorts... Vegé a poc a poc dins hombra de misteri, la figura penitent de Ramón Lull: De tall regular, barba blanca com el lí que li devallava fins al cint, l'habit franciscà cobria sa nuesa i el blanc cordó seràfic fermava sa cintura... Era l'hora d'oració... El Mestre humiliat en terra i juntes les mans se disponia per pregar, son cor tot flama s'obria, talment una flor de líliri blau, per rebre l'unció divina i sos llavis febroscs comensaren a modular l'oració de la nit... «*Senyor Deus! Per mi vos voldria pregar, mas enans que per mi vos deja pregar, cove vos amar sobre totes coses, e covenen membrar vostra humilitat, pietat e misericordia, per co que en l'oració haja en vos esperança. E primerament vos vull pregar que me donets virtuts, e enapres que m deffenats de vicis, e que aquells peccats que he feits me perdonets; com sia aço que seu virtut a vos no pusc venir, ni amb vicis no us pusc servir, ni en vos esperança haver.*»

Després vegé com pregava llargament demanant: justícia e dretura, pietat, prudencia, fortitut, tremprança, le, esperança e caritat plorant i gemagant perque l'amor de son Senyor no era conegut dels homos, pregava pels infeels que tan allunyats estaven del amor i acabà l'oració dient entre sospirs: «*Ah memoria! Membrats. ¡Ah mon enteniment! Entenets. ¡Ah ma voluntat! Amats. E mon cor, suspirats; e vos mos uils, plorats; e vos, me boca, pregats tant per demanar e haver caritat, tro que m sia donada, per ço que fujats amb caritat a trabais infernals sens fi, e als plasers e repos celestials puscam revenir.*»

Al acabar l'oració el sol guaitava per darrera volta del jorn desde les montanyes de ponent i Ramón Lull, ajoneilat encara, ensaboria les divines consolacions del cel; quant vat-aquí que el derrer raig de sol il·luminà son frónt ple de ciencia i el sabi Mestre besava en terra i amb les mans juntes sobre el pit se va axecar transfigurat... va mirar el cel, sospirà dolsament, mirà la mar immensa, mirà vers l'Àfrica i de sos ulls caigueren dues llàgrimes... perdent-lo a poc a poc me fantasia... ¡Era ja la nit! Mut, consirós em va trobar la lluna sobre un penyal, no es sentien ja si no picaroleigs d'ovelles, cançons de llunyedanes fontanelles i el monorrím cant dels grins, eters companys d'aquella soletat selvatge. Me sentia felic, en aquells moments, mon cor havia pogut testar la delicada poesia lulliana per primera volta, la ànima sentia no tenir com altre Ramón la força potent i sobirana que l'empangué a la difusió evangèlica per tot lo mon; anyorava, sentia, volia, vibrava amb una emoció nova, un mon immens de bellesa erapassat per ma fantasia i amb violència la nit fresca i brufada d'olor selvestre ne feia separar d'aquell lloc tan deliciós per mi fins aquella hora... ¡Era de nit...!

S. G.

Lluchmajor - 2 - VII - 15.

Ses montanyes de Cabrera
són ses mes altes del mon;
que de tan altes que són
s'hi fa mollera-roquera.

Particular

JOAN ESTELRICH.—Estimadíssim: Desde que mos digueru que Mossen Bover s'era mort (a. c. s.), vos no mos donau senyals de vida. ¿Com és això?

RUP.—Tant com la duis dels francesos la duen el caixistes de vos. Diuen que no posau punts ni comes i que feis una lletra del dimoni (¡Jesús St. Antoni!).

J. CALAFAT.—Mos alegam de tot per aquí en veure poesies vostres. Gracies per sa darrera i procurau fer bonda.

UN CREUAT.—¡Ja mos ho pensavem que vos hauríeu picat perque sortiren tantes faltes d'imprenta a sa vostra última i preciosa composició! ¿Estau per satisfaccions? Preniu ses que volgueu i posauvos a escriure tot d'una.

S. G. ¡Endevant ses atxes!

ES VEINAT DES LLETERNÉ.—Lo vostro mos arriba un poc atrassat. Mirau si feis fer un poc més de vía an es carriler.

F. FRONTERA.—Vos feim avinent que una setmana només té set dies. *Intelligenti pauca.*

FIL-I-FIL.—Per aquí mos arriben molt bones impresions de ses vostres *Cartes decluses*. Vos ho enviam a dir per sa vostra satisfacció.

H.—Sant homo: ¿i quant heu d'acabar allò de ses *Defenses contra els moros*? ¿Es día des judici final es cap-vespre? Serà un poc estentiç! Hala hala, fora vessa! ¿Que serà cosa d'haver-vos d'engegar un reble de devers els maticans des *Castell de Sa Punta*?

De tots affm. en Cristo
Lluc de LA AURORA

En Jaume es sa meua vida
i en Barto meu mon tresòr,
en Tòfol me xapa'l cor
i en Guiem el m'encativa.

(DE BANYALBUFAR)

La torre del vigia

Si colque vespre sossegat
passau per ran del mar salat,
veureu la torre emmoredida
que l'edat d'or ha consagrat
amb sa petjada beneïda.

Vos cor-prendà l'alta portella,
son arc gentil, les flors d'urxella
i el sant alè del Avior;
però guaitau la costa bella
desde l'esplèndit, mirador.

Darrera té l'illa volguda,
i al bell devant la mar vençuda
baix dels penyals com un guerrér;
i o bé reuuny o bé está muda
bresant recorts del temps primer.

La vostra Mussa allà fería
rica labor de poesia
plena d'aroma cap-vespral:
allà beuriau *melvasia*,
bon vermador del Ideal.

Si hi evocau qualche vegada
el pobre cor qui l'ha habitada,
del fons del sigle en que visqué

vendrà, frescal i perfumada,
l'alta figura d'un torrè.

Dins l'immortal negror de mora
de sa pupila espiadora
palpita amb santa quietut
la senzillès encantadora
dels bells poemes qu'ha viscut.

Parla del jorns en que Natura,
devant la seva ullada pura,
entremesclava heroicament
amb tots els nuvols de l'altura
totes les tintes del Ponent.

Recorda netes nits de lluna
amb qualche innota barca bruna;
canta gentils cançons de mar
que's van perdenit d'en una en una
per l'ample cel de rosa clar.

Inits també negres i feres
plenes de corns, de fogueteres
i de llauts de sarrahíns
qui van furtius per les riberes
i es tornen perde mar endins

Será una nit de meravelles
qui us tapaná amb un xal d'estrelles
i quant baixeu del mirador
vos n'anireu com les abelles
deixant un rastre de dolsor.

Però al reprenha la tornada,
com a relliquia consagrada
pel bon torrè, duis amb les mans
una pedreta arreballada
del curucull dels maticans.

J. CALAFAT I MESQUIDA, Pre.

Vat'aquí't aquest ramell
que m'han dit que te donás
i m'han dit que reparás
si feias memori d'eli.

La familia

Prou qu'haurás vist, benèvol lector,
el quadro bell de la familia, o millor
dit, tu mateix l'haurás saborit i l'estás
saborint cada dia. ¡Que d'encant té la
familia, ¿no es ve? I que de molt mos
plau aquella dolsa pau qu'en ella se
respira! L'atractiu qu'ella exerceix demunt
noltros és lo que mos fa dir aque-
lla frasse bella «Casa mia, per pobre
que sia», això és, jo te vull i t'estim,
casa meua benavolguda, per molt llunyanes
que te sien les riqueses mate-
rials, tu ets la meua alegria i el meu
consol. Quant d'aquesta pau gosa el
nostro cor, tanca les portes a la deso-
lació i les obri al consol i a l'alegria.

Vegis, encarque pàlidament, l'espectacle
qu'ofereix la familia de que te
parl. Es el cap vespre, el sol ja's pon,
venen de les escoles els nois faleguers
i alegres com los lleugers anyellets que
van a sercar els seus pares; la bona
mare no's torbarà molt, els bons nins
ja guaiten a veure si la descubrixen,
veuen la seva figura, corrents com ne
poren treure li surten al anquantre; la
mare ja riu al veure els seus belluguedi-
ssos fions que van de cap a ella; la
acompanya la fia major; el més petit
dels infants queda darrera en aque-
lla lluita, plurinya, al veure qu'en-
cara no ha pogut arribar a sa mare; la
mare, pero després de correspondre
amorosament al abras dels primers, al
menut contempla, a ell li obri els brasos
l'alsa, li dona dolses besades i enre-
voltada de la torba, segueix fins

a caseua, responent a les curioses preguntes dels menudons. Les repar-teix berenar, i segueixen entretenguts am lesseues juguetetes, mentres la dona arretgla les feines de la casa. Poc temps després vendrà lo vell padri acompanyat del pare dels petitons; ho! quant les veuen, les envesteixen i repe-teixen la funció que poc antes havien donada amb la seua mare. Aquell pare cansat, de cara rígida i seria, quant veu els seus infants, no sab estar, ni mantenir sa seua seriedadat, obri sos lla-vis per fer una mitja riada, pren en las seues calloses mans el menut així com antes el prengué la mare, bereiantse els altres per fer-li caricies.

Ja ha entrat la fosca, la familia to-ta se troba reunida, enrevoltada al foc dins una fumada cuina.

El vell padri de nevada testa sonriu al contemplar la seua amada descendencia, els ninets segueixen en les riaies innocents, rebent les moixonies de la seua mare que comensa a aperellar el sopà, del pare i el padri del cual oie-xen qualque rondaia de temps antic, i ells entusiasmat amb els quentos del vellet «contau-ne un altre, padrinet,» li diuen, i el padrinet fent una riada de plassencia, segueix les seues contarelles; sols el menut s'ha rendit a la son que l'ha agafat, el pare l'ha rebut en loss eus brassos i l'infant ha quedat dor-mit, somiant somnis del tot estreve-gants, i riguent de tant en tant amb els esperits angelics. (1)

Aquesta hora santa de la familia, are serà quant deixarà sentir a tots els membres le pau de que totduna perla-rem; llavors parlant-se uns amb altres plàtiques de consol i amor; i després d'haver-se d'aquesta manera dolsament esplaiat, antes de prendre el senzill so-par acabaràn per entonar tots plegue-dets un himne sant a le protectora de les families, le Verge Inmaculada, re-seràn el santrosari; el respectable veiet el pren en les seues mans, i senyant-se el primer el resa davant i segueixen derrera tots els altres. Llevors le Ver-ge Maria segurament deu devallar i posar-se en mitj de la rotlada i umplir aquella familia de dons i beneficis, per que tan be l'honra i venera; i que her-mòs és tot això! ella los beneirà i farà que dins aquella casa hi hagi sempre abundó de manteniments per l'anima i per el cos.

***

Ara be en la mala descripció que he fet de la familia cristiana has vist aquell pare, aquella mare i aquell vellet respectable, que en aquella hora de reunió experimenten verdader pler i verdadera pau interior, que les fa obli-dar ses afliccions i penes que les ha-jin pogut venir. Pero ¿creus tú que si llevavem la religió de dins aquella casa, hi hauria res de tot això? No i no. ¿Pensas que a França (per posar un exemple) dins aquelles families ahont els dos esposos, comensen per estar units, no per vincle religió sino per vincle solament profà i civil, d'ahont està desterrat el Bon Jesús i tot lo bo i sant, hi han aquella dolsa pau i goix in-terior que vivifica tots els membres de le familia cristiana? Ah! no. Sabs que succeeix? Quant arriben els dos espo-sos en lloc de comunicar-se amorosa-ment les seues impressions, i dar-se mutuament consol se beraien i se be-rajien i se pegan, all se pegan, i els seus fiis, al veure això, ploren, i per no presència aquest espectacle tan cruel (perque encare que no tenguin religió, tenen cor) fugen i van diva-gant per els carrers ahont no aprenen mes que maldat i pullissonada. El pare després de haver assotat la mare fugi-rà també i anirà a una desmoralisada taverna a jugar el jornal; el caracte as-pre que te amb la seua esposa el ten-

(1) A vegades quant els infants dormen los veuen riure, diuen que llevores riuen amb els angels.

drà en tothom, amb ningú estarà en bo-nes relacions, la seua vida se farà més pesada de cada dia, i, sols le mort se presentarà davant ell com a cosa con-soladora, i un dia se rendirà als crits constants qu'ella li pega, i agueferà un revolver i se despararà un tir, se sui-ciderà. Els fiis mataràn tal vegada la mare, o si no al menos no la miraràn pus mai; no tindrà aquella dona sa dit-xa d'aquell pedrinet d'antes, i els fiis quant siguen homos faràn lo mateix que va fer son pare. Es suïcidat és un fruit de ses families desmoralisades, i així a França ahont hi ha tantes fam-ilies d'aquesta classe, hi abunda tant molt aquesta pesta d'es suïcidat. I no pot ser de menos; s'homo vol gosar i com que no pot gosar dins la familia, perque està descristianisada, cercarà es pler dins els teatros, cassinos i ta-vernès, no l'trobarà i llavors la mort li ferà veure que sols si a ella s'entrega, acabarà de penar, suposat que segons ell res pus, hi ha després de la mort, ell ja no pot pus, ha sufrít massa, obeirà per tant a n'es consell impio de la mort i se suïcidarà.

Dins Mallorca hi ha encare families cristianes. ¡Que Deu les conservi i fa-ssa veure a les dolentes le pau que reina dins les bones a fi que això les dugui a consagrar-se a Ell.

RUP

Tramuntana no té abric
i s'amor no té llinatge,
sa fam no vol companatge
i sa són no espera es llit.

Sa petaca d'or

Un coronell va mostrar a uns oficials que dinavan a ca-seua, una petaca d'or que acabava de comprar. Es cap d'una estona va voler encendre un xi-garro, i, cerque qui cerque per dins ses butxaques, no va poder trobar sa peta-ca.

Senyors—digué—; fassan el favor de veure si qualcun de vostès s'haurà estojada, per distracció, se petaca.

Tots a una s'axecaren i se tregueren ses butxaques, sense que se petaca aparegués. Un segon tinent, molt jove, ab l'embaràs que's de suposar, se va quedar assegut i no se volgué buidar ses butxaques. Jo assecur—digué—baix de sa meua paraula d'honor, que no he tocada se petaca i que per lo mateix jo no la tenc. Els altres oficials se miraven i fent una riayeta maliciosa afirmaren que indiscutiblement aquell jove company era es lladre de se peta-ca.

L'ondemà dematí, es coronell va en-viar a cercar aquell segon tinent i li digué: amic; tenc la satisfacció de dirli que ja he trobada se petaca; duia sa butxaque foradada i lem'he trobada per dins es forros de s'uniforme. Però are, que la cosa se's aclarida, i no cap ja dupte sobre es seu honor, tenga la bondat de dirme perque no's volgué treure ses butxaques talment com ho feren els altres companys, i perqué va quedar tan empegahit.

Mon coronell—va contestar el jove oficial—és una causa tal que sols a V. podrie dir. Mos pares son molt po-bres i tenc germanets petits; a la casa no hi entra més que se meua soldada que no basta per res; i a fi de que els altres pogan omplirse més, jo cada dia agaf un tros de pá i formatge, el me

pós dins sa butxaque, i això és es meu dirá, fent creure an els de casa que din a una altra part. Ahi jo duia sa meua racció quant V. me convidá a di-nar i compregui lo incorregut que vaig quedar de veure que me poria caure un tros de pá a presència dels meus companys.

Amb la senzilla explicació es coro-nell va quedar fortament conmogut.— Ets un bon fill i un bon germá—li digué tot allargantli els brassos per darli una aferrada. I continuá: ¡Molt bé!; perque puguis seguir socorreguent els teus pa-res sense perjudici per tu, desde avui, a s'hore de dina tindrás sempre un cu-bert parat a se meua taula.

Més tart, a presència de tots els ofi-cials del Retgiment, el coronell contá la bella acció del jove oficial, i acabá abrassantlo i regalantli se petaca com a prova d'estimació.

FAR.

En passar pel meu carré
com qui passeu d'amagat...
pasau lo meu bé estimat
que jo no us aturaré.

Cartes descloses

an En Miquel X.

CARTA III

Amic Miquel:

En sa carta anterior vos vatx anar desenfilant una partida de fets d'una grandiosa transcendencia i que donen molt que pensar. Tots els pobles del mon, sense excepció de cap casta, tant els il·lustrats d'Europa i America, com els d'Asia, Africa i Oceania, in-cults i rutinariis; Igualment les naci-ions plens de civisme i d'admirable organi-sació social, que les desarreglades i sense cohesió; així les grans Poten-cies militars i polítiques com les ruíns i despreciades nacionetes que viuen dels captiris que reben de les podero-ses; totes absolutament regoneixen l'existencia de Deu, l'acatan, l'adoren, li demanen favors, li ofereixen culte public i sacrificis.

¿Com será això? Es ben cert que es beninonis, cap-esplorats i fatxendes que tenen s'atreviment de predicar amb paraules impies i aigorderes que s'idea de Deu i de Relligió son in-venções des Capellans, si no ten-guessin es cap clós i surenc, aquí que-darien engalavernats d'espant veent es paper ridicul que sa seva superbia i carronyeria els-e fa fer en mitx del mon. Aquests homos han rebut de Deu es caracter de creatures racion-als, o sigui facultat intelectual per arribar a coneixer a Deu encare que sigui esperit, i coneixer també sa ve-ritat de ses criatures (que son imper-fectes imatges de sa Divinidad), pero ells, bàmbols i aturdits, empesos pel dimoni de sa rebellió, se son aixecats contra Deu, li han dit que no el volien servir... i sa por de ses corretjades que ja se veuen preparades per fib-llarlos els-e fa dir es desbarat més grós del mon: Deu no existeix. Son com aquells infants qui quant veven qualque-ú qui los fa pòr tanquen els uis, se posen ses mans davant sa ca-ra, i se pensen que, per que ells no veven sa por, sa por no los veu a ells! ¡Desgraciats! Son aquejls dels quals

la Sagrada Escripura diu que, per sa seva dolentia, Deu ha enterbolit sa llum dels seus uis, aquells qui per cau-sa del seu cor mal entranyat, sembla qu'han perdut es cap, i se son fets com el cavall i el mul qui no tenen en-teniment

I no cregueu que quant aquests ca-rronyes amollen tals barbaridats di-guin lo que es seu cervell, encare que sigui menut i escapat, los dicta. No! L'esplendor d'el sol, en punt de mitx die es massa imponent i magnífic per-que hi haja ningú, qui no sigui com-pletament cego, qui no la vegi més o menos. Més ardent i penetrant que sa magnificencia des sol és s'idea sublim i evident de s'existencia de Deu.

I aquesta es sa verdadera ravó, per que totes ses gents del mon, (tret d' uns quants xerraines qui no saben lo que se pesquen, i no diuen lo que sa-ben), han cregut sempre en un Deu verdader, sabí, just, remunerador dels bons i castigador dels dolents.

¿No será licit idó, després d'haver vist tot lo que hem escrit i molt més que podriem escriure tragent-ho d'au-tors molt anomenats, de totes les re-gions i de totes ses llengos, com En O. Peschel, En Lehmen, En Ratzel, En M. Müller, etcètera, concluir amb tota llegitimidad, que aquest consenti-ment general i unánim de tot lo mon no se pot explicar més que adme-ntent que s'homo per un moviment natural de sa seva ravó coneix a Deu com a realment existent?

No hi ha dupte que tot enteniment sencer ha de pensar d'aquesta mane-ra. Mes encare: Com que la ravó na-tural de tots els homos amb ú, moral-ment parlant, no se pot equivocar mai quant va dirigida per s'instint de sa naturalesa, segons ensenya sa Filo-sofia, per això és que amb tota veritat porem dir:

ES BEN VER QUE DEU EXISTEIX

I a tots aquells qui, cercant empe-róns, per no haver de dir que hi ha un Deu, qui dona premi an els bons i castiga an els mals diuen que aquesta noció de Deu vé de s'ignorancia des pobles, o des prejudicis, o tal vegada des terror qu'experimenta s'homo de-vant un fet qualsevol que no pugues explicar. ¿Que els-e direm? Idó que es plens de prejudicis i de por i d'ignorancia son ells, perque, volguent pintarmos S. Cristofol nan, lo que consequeixen es que mos ne riguem d'ells per lo be-neits i tronxos de col. ¿Qui ha vist mai que sa por i s'ignorancia i es pre-judicis produeixin un efecte tan bó com aquest de s'existencia de Deu? I ademés, ¿tot-hom té por i es ignorant? Perque tot-hom creu en Deu!

Deixant anar aquesta gent qui va fora de botador, amic apreciat, noltros siguem humils, i adorem reverents a Deu Nostro Senyor, que de tal mane-ra se manifesta a sa nostra ànima que tot-d'una l'afina i el regoneix, ja que, segons diu S. Pau, noltros vivim, mos movem, i som, dins sa seva In-mensidad.

Suposat que hem ensatada aquesta llargaruda correspondencia, que no té altre objecte més que esservos útil, vos agrairia que vos mateix m'indica-seu es punts que trobeu que convé tractar.

Fins una altre carta. Ja sabeu que com sempre es vostro feül i adicte sirvent.

FIL -I-FIL.

Un infantó qui te espaume
quant se mor deu anà'l cel...
jo pens mes amb en Miquel
que amb ses festes de Sant Jaume.

S'Entronisació del Cor de Jesús

Gracies i indulgencies concedides

El Papa Pío X per decret de 24 de Juliol de 1913, atenent a ses súpliques dels Bisbes de Chile, a on comensà s'obra de s'Entronisació del Cor de Jesús dins ses cases de ses families cristianes, concedí a ses families d'aquella República que se consagrin an el Cor de Jesús aquestes indulgencies:

1. Set anys i set corantenes a tots es membres de ses families es dia que sa fassa dins sa propia casa s'entronisació del Cor de Jesús, si assisteixen devotament i amb cor contrit.

2. Indulgencia plenaria en aquest mateix dia si confessats i combregats visiten una iglesia i fan oració per ses intencions del Papa.

3. Trecentos dies d'indulgencia, a s'aniversari, si en aquest dia renoven sa consagració.

El Papa Benet XV per carta de dia 25 d'Abril d'enguany concedí aquestes mateixes indulgencies, i en sa mateixa forma, a totes ses families de tot el mon catòlic que fassen s'entronisació del Cor de Jesús.

La festa de S. Marsal

¿Qui ès qui-no hi ès estat a S. Marsal? ¿Qui no ha sentit parlar d'aquella estesa grossa de taules amb quatre còvos de ciurells mascarats de vert i vermei, i altres arrèus de gerreria, d'aquelles senaies de dàtils, vellanes i castanyes seques? ¿Quins enfilais de nines, també, cavalls, sabrets i escopetes! Per davant aqueixes taules e-hi passa la gent menuda aferrada a son pare o a sa mare, obrint uns ulls d'un pam, i encarada a dursen-ho tot a ca-seua. ¡Felicitat menuda que tota sa seua felicitat posa amb posseir un cavall de cartó sense sebre lo que val una peseta, avesada a trobar sempre taula posada!

Apenes hi sereu arribats i es cap vos volarà, ple de las discordants armonies de ciurells i tamborinos, fabiols i xeremies, orguets i roncadors. Lo qu'è jo, m'hi hauria baratat amb un sort! Allò es un infern!

Seguit seguit tresca p'es mitx de sa gent un qui ven veta, un altre qu'amb un sac a n'es coll no s'atura d'esqueinar:

«El cacauero
Ven cacauets,
Mesureta plena
I caramullet!»

Mes enllà un altre que passetja un esbart de bufetes vermeies plenes de gas que freguen ses branques d'ets abres, com si estiguessin mal apler i volguessin fugir de sa festa.

La gent tresca qui tresca, sempenyes i trepitjades, (malhaja ets ulls-depoll!) i s'al-lotea qu'alsa ses puntes i mira amb un pam de nassos, encarant-se de tot quant veu, mentres son pare amb veu solemnia i mes serio qu'el Pare Bestart los renya i calma ses frissanses. Algún jai o padrina veia, que comensa a rossegar es péus, també s'hi embadaleix lo mateix qu'un infantó.

Un homo gros pare de tres o quatre fiis que semblava lletra-ferit i no se mosegava gaire sa llengo me cridà s'atenció i darrera darrera'l seguesc per sentir això que deia:

—¿Veis aquelles nines d'uè adornades de rissets i flocadures, boqueta petita i galtes rosades?... Ni mes ni pus que ses que vui s'estil-lan de carn i òs, ben posades i compostes, molt agradoses de part de fora i que com ses nines d'uè no tenen cervell (amb perdó sia dit); molt paroleres, i tot ès estopa i filassa.

Totes aquelles xeremies d'un canó

de fusta i una bolla de goma que bufant bufant s'inflan, bé semblan aquells homoniquets que se donan tant i tant de bombo, cridant i discutint de tot creguent estar molt part demunt els altres, i com vé es cap i la fi rebentan d'orgull esent sa riaia de tothom; i llavones tenen que acalar es cap empaçats de veure que quant s'ha fús aquell aire d'infló, no han romás mes que uns quants escapolons de pellerenca de bufeta.

Aquells cavalls de cartó que caminen sens donarlos corda, son semblants a n'aquells homos que molen d'allà on los vé es vent.

Els sabres i fusells, predican ben a les clares ses aficions i es caire belicós des nostro il-lustrat sigle XX.

Aquí s'afiquen dins l'esglesia per adorar a S. Marsal, i yo me vaix quedar en la com sa jaya Miquela. ¡Bona nit set sous!

Es veinat des l'enterné

RONDAIES DE MENORCA

Es vei des doblès⁽¹⁾

Assó vol dir qu'era un matrimoni que tenia tres fiis. Eran tant pobres, que no tenien mes qu'un cavall amb es gurniments.

Un dia es mejoret va dir a son pare: —Mun pare, jo estic cançat de viure tant pobre i estic determinat d'anar-m'en a corre mon.

—Idò, en voler,—va dir son pare—pren es cavall i parteix, jo no puc donar-te res mes.

Se posa demunt es cavall i ja's pertit tris tras p'es cap de la Vila i com va esser a sa costa d'es Pou Vei va trubar un homu gran qui aguardava un munt molt gros de doblès i quant el va veure li digué:

—Bon vei, ¿que feis aquí?
I es vei li va respondre:
—Guart aquest munt de doblès p'es qui me dirà una rondaia sense dir: Assó vol dir qu'era...

El pensa una rondaia i comensa diguent: —Assó vol dir qu'era... però tant prest hu va dir com es vei li dona garrutada amb sa garrossa i el va matar.

Des cap d'uns quants dies, es fii se-gón també te s'idea i diu a son pare:
—Mun pare, jo teng fira d'anar-m'en a corre mon.

—Si que me sap greu,—va contestar son pare—es teu germa major ja s'en hi va anar i res hem sabut d'ell. Pero, si hi tens fal-lera, jo no t'en vui privar.

Pren ses riendes d'es cavall i parteix. I just va esser a sa costa d'es Pou Vei, troba també es vei qui guardave es munt de doblès i li diu:

—Bon vei, ¿que feis aquí?
I ell li va contestar: Guart aquest munt de doblès pes qui me cuntará una rondaia sense dir: Assó vol dir qu'era...

Ell comensa a pensar una rondaia i per fi diu:
—Assó vol dir qu'era... i aixi com comensà es vei li pega toc amb sa garrossa i'l va matar.

As cap de tens es fii mes petit també tingué fira d'etar-s'en a corre mon i va dir a son pare:

—Mun pare, jo també vui ser com es meus germans m'en vui anar a corre mon.

Ai fii meu, va dir son pare, de tres qu'en tenia ja no mes me quedés tu ¿i encare vols enar-t'en? Fé lo que vui-guis, pero me sap molt de greu.

—Estic determinat a anar-m'en.
—Idò pren sa sella que no teng res mes.

(1) Me la van contar en Toful Huget y na María Triay d'en Flurit.

Ell agafa sa sella i parteix d'allà, però quant va esser a sa costa des Pou Vei, hi troba també es mateix jai que guardava un munt de doblès i li va dir:
—Bon vei, ¿que feis aquí?

—Guart aquest munt de doblès p'es qui me sabrà dir una rondaia sense comensar amb: Assó vol dir qu'era...

—Assó serà cosa bona de fer—va contestar aquell. Pensa una estoneta i aixi diu:

Quant mun pare tenia mu mare, me va enviar a sarcar ous, i dins un ou hi va haver un pullét, el vaig treure i va di:

Mun vei, llevau-vos d'aquí
i dixau-m'hi seure a mi.

Li dona empenta, es vei se va llevar i ell va esser l'amu de tots aquell doblès, s'els va endur a casseva i ell i son pare van estar ben rics pe sa vida i qui no heu creu que hu vagi a cercar.

En Pere de s'aigo⁽¹⁾

Asso vol dir que era un homo de Ciutadella que era de nom Pere, que no feia mes que traginà aigo en tot el dia, per assó sa gent va arribar a dir-li en Pere de s'aigo. Sempre'l veien per aquí i per allà amb sa gerra dalt s'espatla cercant qui necessitava aigo. Així mateix era cosa feixuga traginar tot es dia aquell mac de gerra que al venir el vespre el deixava tot esbraonat. Per assó undia es va determinar a comprar un asa que li va costar vint i una peseta.

Al endemà de bon mati ja comensà a correr amunt i avall trescant carrès amb s'asa carregat de gerres.

Ses dones just el veien comensaren a dir:

—I que t'ha custat aquest asa, Pere?
—Arri—deia ell sense escoltar-se-les gens.

—Que n'has pagat?—deia un altra.
—Arri—seguia en Pere donant fuetada a s'asa.

—¿com es que no vols dir lo que te costa s'asa?

Peró ell no hu podia aturar, de cada dia mes ses dones, quant feia la volta venga preguntar i tornar preguntar: —¿Que t'ha custat Pere aquest asa?

I ell —Arri!—sense donar sa patent a ningú.

Un dia s'en pensà una.

Ve es vespre, s'en va a l'glesia i s'asseu a un recó: Quant ve que's, fosc que s'esculà ja havia tancat i tothom era en es llit, comensa a encendre candeles, i mes candeles, llànties i salomóns i va deixar l'glesia amb una lluminaria. S'en puja dalt es campanar i així devés les dotze de sa nit ja's partit repica que te repica. Al punt tot es poble va està alt:—Que serà assó? Serà un cos sant, se deien, i ja li havien acopat cap all'glesia.

En Pere esperava dalt l'alar major vestit d'escolà. Amb un moment tot es poble va esta reunit dins l'glesia creguent que se tractava d'un cos sant.

—¿Que voleu de part de Deu? s'atreví a cridar un.

I ell en veu molt fosca respongué:—Encara no hi sou tots. Fins que hi si-gueu tots no hu poc dir.

—Si que hi som tots; li deien.
—No encare deia ell.

—¿Qui hi falta idò?
—A tal lloc,—va dir en Pere,—qui tenen una fieta malalta no han vinguts anau-hi acurrents i venguen tots.

—Si que hu serà un cos sant, se deien un s a n'ets altres.

I van parti alguns a menar aquells pagesos.

—Ara hi som tots van dir allavores.

Idò ara hu puc dir—respongue ell—Set i set i set pessetes me va costa s'a-

(1) Me la va contar en Ramón Fayes de Mitjorn-gran.

sa. Trop que ara hu sebreu tots.

—Oh i es en Pere de s'aigo, va di tothom —¡mirau! ¡qui hu via de dir! ¡si que mus ha catxats! I tothom atur-dit de sa passada, es va retirar a cas-seua, empagats tots d'haver pres en Pere de s'aigo per un Cos Sant.

I qui no hu creu, que hu vaja a cercar.

Andreu FERRER GINART

Secció local

El Sr. President des Col·legi Pericial Mercantil de Balears, don Manuel Vinyes, mos comunica que aquella entitat acaba d'esser declarada Corporació Oficial per una Real Orde des Ministeri d'Instrucció Pública i Belles Arts. Tot agraint la finíssima atenció an el Sr. Vinyes, enviam s'enhonorabona an es Col·legi Pericial Mercantil de Balears.

Dissapte passat ses Monges Franciscanes i de la Caritat donaren punt a s'al lotea que tenen a ses seues respectives costures. Feren una exposició de ses feines de brodar, cosir i escriure que havien fetes ses al·lotes més aplicades, i en general eren cosa bona ferm, i mesqueren alabanses de molts, especialment de sa Junta d'Instrucció Primaria d'aquí, la qual repartí una pila de premis a ses qui s'ho havien guanyat.

Dilluns digué missa-nova el novell prevere Mn. Bartomeu Durán i Gomila, assistint-li lo Rt. Sr. Rector d'aquesta Parroquia i Mn. Antoni Truyols, Secretari d'Estudis del Seminari. Hi hagué molta de gernació. Enviam la nostra enhonorabona an el novell prevere i a tota la seua familia.

Han posada botiga an el carrer de Ciutat, n.º 3, des cafès de Bray. An es qui hi van a comprar-ne, los ho duen a ca-seua. ¡Hala, idò ets afectats de café ja saben a on en trobaran a voler!

Dimegres digué missa-nova a la Parroquia l'altre novell prevere Mn. Mateu Nebot i Antich, cenegut entajosamente come critic d'historia, de lo qual ha publicat diferents estudis. Li feren de Ministres Mn. Salvador Oliver i Mn. Antoni Truyols i de prevere-assistent lo Rt. Sr. Rector de la Parroquia, essent el predicador lo M. I Mn. Antoni Sanxo. Hi hagué gran gentada, distingint-s'hi la Exma. Senyora Marquesa viuda de Vivot i la seua noble familia. Enviam la nostra enhonorabona més coral an el novell prevere i a la seua familia.

S'esplet d'anguany, que començà tan bé, no hi ha capitat gaire. Aqueix tant de ploure dins el juny li ès estat pesta. Ses batudes re-ten poc; an ets amel·lers els ha pegat rovei i los cau en ses fuies i los queden poques melles; de ses vinyes val més no païar-ne, de lo malament que van.

Ha comparegut un mal an es porcs que per allà on passa fa maig. Sembla que dervers So'n Galiana casi no hi ha deixat ponedor.

Es bessó pareix que puja. Deu fassi que sia ver.

Es nostro Magnífic Ajuntament acordà s'altra diassa pagar sa bandera d'ets Al·lots-Guaites o Trescadors (Boys-scouts), que, com son afectats d'anar a l'esglesia, no son sants de sa devoció de certs republicans o socialistes; i per això certs retgadors que no eren a la sessió a on s'Ajuntament acordà allò, a s'altra sessió que vengué protestaren d'aquell acort dient que aquells Al·lots-Trescadors són una institució particular posada per anar ajuda an ets alemanys (III). Aquesta sortida així mateix ès d'allò més carabassenc que se puga imaginar. El Sr. Bal·le rebutjà tal protesta per infundada i fora de lloc. Que hi fossen estats aquells protestants quant a l'Ajuntament se tractà d'allò Llavò era s'hora de discutir-ho, i no quant s'Ajuntament ja feia dies que hi havia pres acort.

Aquí lo bo ès que això d'aqueis Al·lots començà a Inglaterra; e-hu fundà un general ing-lès, un tal Robert Baden-Powell, per pujar el jovent ben criat, ben sà i condret d'ànima i de còs i adicte de cor a la Patria; i d'Inglaterra s'estengué allò per totes ses nacions civilisades.

¿Com idò republicans i socialistes e-hi fan guerra? Perque a Mallorca aqueixa institució té un caràcter molt religiós i per això mateix es nostros revolucionaris xeubos no en poren sentir parlar. Veutassi tot.

S'enhonorabona an es nostro Sr. Bal·le per lo avengut que va estar amb so rebutjar sa protesta d'aqueis protestants, que lo que més fan ès llastima i compassió. Deu les do seny i sentit comú. Amènl